

Плевенски исторически четения

Pleven Historical Readings

Регионален исторически музей – Плевен
Regional Historical Museum – Pleven

Издание Publication	Конфликти и разбирателства в историята Conflicts and understandings in history
Том / година Volume / year	IV / 2025
Издател / държава Publisher / country	Регионален исторически музей – Плевен, България Regional Historical Museum – Pleven, Bulgaria
Автор(и) Author(s)	Калин Константинов Kalin Konstantinov
Институция Affiliation	Санкт-Петербургски държавен университет SaintPetersburg State University
Заглавие Title	РАЗНОГЛАСИЯ В РУСКОТО КОМАНДВАНЕ ПРЕДИ ПОСЛЕДНАТА БИТКА ЗА ПЛЕВЕН, ПО ДАННИ НА ГЕНЕРАЛ МАНТЕЙФЕЛ DISAGREEMENTS IN THE RUSSIAN COMMAND BEFORE THE FINAL BATTLE FOR PLEVEN, BASED ON GENERAL MANTEUFFEL'S ACCOUNTS
Страници Pages	178–187
Постоянен адрес Permanent URL	https://plevenhistoricalreadings.eu/articles/phr-4-178/

РАЗНОГЛАСИЯ В РУСКОТО КОМАНДВАНЕ ПРЕДИ ПОСЛЕДНАТА БИТКА ЗА ПЛЕВЕН, ПО ДАННИ НА ГЕНЕРАЛ МАНТЕЙФЕЛ

Калин Константинов

Санкт-Петербургски държавен университет

Резюме: Статията разглежда разногласията в руското командване преди последната битка за Плевен през 1877 г., базирани на спомените на генерал Николай Мантейфел. След три неуспешни щурма, руската армия обсажда града, но вътрешни конфликти между командирите, особено между генералите Мантейфел и Свечин, затрудняват подготовката за отбрана. Мантейфел критикува липсата на бърза реакция и скептицизма на Свечин, което води до забавяне в разполагането на артилерията и резервите. Въпреки това, руските войски успяват да отблъснат турската атака на 10 декември, благодарение на бързата реакция на Мантейфел и подкрепленията, които организира. Битката завършва с победа за Русия, но разкрива сериозни проблеми в координацията и доверието между командирите. Този успех отключва пътя за освобождението на България, но подчертава важността на единството в командването.

Ключови думи: Руско-турска война 1877 – 78; Блокада на Плевен; Генерал Мантейфел; Генерал Свечин; Осман Паша; Военни разногласия.

„И тиранин, и вериги/русин за всегда разби ги. /Падна Плевен! Ден велик!“ Това възклицание на Иван Вазов е част от стихотворението „Падна Плевен!“ и е увековечено на паметник издигнат, на мястото на последния бой за Плевен. То напълно отразява значимостта на победата в петмесечната плевенска епопея, която доближава до успешен завършек в цялата война.

Пътят към този „ден велик“ е дълъг и трънлив. Руската армия провежда три неуспешни щурма, след които командването е поверено на генерал Едуард Тотлебен. Той взема решението чет-

върти шум да няма, а градът да бъде взет с блокада. Обръчът около Плевен се затяга постепенно от средата на септември до първите дни на декември 1877 година. В навечерието на последното сражение за града блокадата е разделена на шест сектора: първи – североизточно от града, под командването на румънския генерал Чернат; втори – източно от града, в близост до село Гривица, под командването на генерал Криденер; трети – югоизточно, в близост до село Радишево, под командването на генерал Зотов; четвърти – южно, под командването на генерал Скобелев; пети – западно, под командването на генерал Каталей; шести – северозападно, при село Ясен, под командването на генерал Ганецки, командващ Гренадирския корпус¹. Последният сектор е от изключителна важност, тъй като той прегражда пътя на блокираните османски войски в Плевен и отстъпените от тях укрепления край Горни Дъбник и Телиш, а също така и пътя към София. Именно там Осман паша прави опит за пробив на блокадата, но е успешно спрял от руската армия. Успех, постигнат с големи трудности заради някои разногласия в руското командване за това дали изобщо ще има сражения, което довежда до слаба подготовка при посрещането на османския удар.

За тези събития свидетелства генерал-лейтенант Николай Цюге-фон-Мантейфел в беседа в офицерското събрание на шести гренадирски Таврически полк, проведена на 22 март 1879 година². В нея той акцентира върху някои разногласия между него самия, в качеството му на бригаден командир, тогава с чин генерал-майор, и командващ от 17 ноември предната линия на Втора гренадирска дивизия, а от 2 декември предната линия на целия шести участък, и генерал-лейтенант Владимир Свечин, който е командир на дивизията, в която влиза бригадата на генерал Мантейфел. В края на войната генерал Свечин се разболява от тиф и умира, поради което не разполагаме с неговата позиция за събитията, но дневниците на отделните части помагат да се възстанови хронологията на действията и да се направи извод за правотата на думите на генерал Мантейфел.

Беседата се състои от две части. В първата генерал Мантейфел разказва за събитията от 14 ноември, когато 1-ва бригада на 2-ра Гренадирска дивизия, командвана от генерал Мантейфел, пристига в Долни Дъбник, до 8 декември 1877 година, навечерието на третия шум на Плевен. Там той акцентира предимно върху подготовката на руските позиции западно от Плевен, но освен описание на инженерните работи дава сведения както за

¹ **Бескровный, Л. Г.** Атлас карт и схем по русской военной истории. Москва: Военное издательство народного комиссариата вооруженных сил, 1946, лист 75.

² Всички дати са дадени в нов стил.

някои разлики в тактическите виждания, така и за фактори, които повлияват върху последвалото подценяване на опита за пробив на блокадата. Ключов момент в тази част е свидетелството за пълно спокойствие, което османската армия осигурява на руските войски по време на изграждането на укрепленията. Тишината на турските позиции е толкова силна, че генерал Свечин няколко пъти моли генерал Ганецки за разрешение да проведе провокативен обстрел, за да разкрие османските позиции и числеността на войските, които стоят срещу гренадирския корпус. Въпреки че първоначално е против, под натиск от генерал Свечин, подкрепен от командира на Пети гренадирски Киевски полк, полковник Пушчин, който се надява да превземе Каменния мост и възвишенията край село Опанец, главнокомандващият на Шести сектор дава разрешение за провеждане на провокацията. Тя е извършена на 8 декември. Първоначално османският отговор е слаб, откривайки стрелба само с две оръдия, но постепенно се засилва и успяват да ранят 11 или 12 души, в резултат на което генерал Ганецки дава заповед за отстъпление. Това действие е оценено негативно в разказа на генерал Мантейфел. Той го определя като напразно хабене на снаряди, тъй като единственият ефект е да окуражи врага, който вижда в отстъплението на руските войски своя победа и започва да вика победоносно: „Алах! Алах!“³

Действията от 8 декември са подробно описани и в дневника на първа батарея на втора гренадирска артилерийска бригада. Там са дадени точни цифри на изразходваните снаряди от тази батарея, 57 обикновени и 110 картечни гранати. Това потвърждава думите на генерал Мантейфел за изхабените снаряди. Освен това, сведенията за този ден в дневника завършват със съобщение за попаднал османски снаряд в сандък с боеприпаси, но без да последва взрив. Въпреки щастливата случайност, този инцидент показва не особено оправдания риск на тази авантюра⁴. Подобни сведения дават и дневниците на Пета⁵ и Шеста⁶ батарея от същата бригада, а също така и на 12-ти гренадирски Астра-

³ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 1–5.

⁴ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 3, с. 38.

⁵ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 7, с. 114.

⁶ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 8, с. 127.

хански полк, който свидетелства и за един загинал от Малоросийския полк⁷.

С тези събития, в които се загатва критичното отношение на генерал Мантейфел, приключва първата част от разказа. Във втората част офицерът подробно разглежда последните два дни от Плевенската епопея, 9 и 10 декември, като още по-силно акцентира върху разногласията в командването.

Втората част на текста започва с разположението на руските войски на предни позиции. Там са два гренадирски полка, 5-ти Киевски и 9-ти Сибирски, както и три четирифунтови батареи. Четирифунтовите оръдия са леки, маневрени и по-лесни за поддръжка, но имат по-малка огнева мощ в сравнение с деветфунтовите. Това показва, че към този момент руската армия все още не очаква сериозно османско настъпление към техните позиции.

На 9 декември 1877 г. обстановката около Плевен е описана като спокойна, без значителни движения или атаки от страна на османските войски. Този ден е използван от руските командири за подготовка и наблюдение на вражеските позиции. Генерал Мантейфел провежда разузнавателни действия, като обикаля кавалерийските постове и лагерите на Киевския хусарски полк. Заедно с майор Кареев, командир на постове, той излиза отвъд руските линии, за да оцени обстановката. Наблюденията му показват, че турците поддържат рядка пехотна верига и укрепления на Опанецката височина, но няма признаци на непосредствена заплаха. Този спокоен ден позволява на руските войски да подготвят позициите си и да укрепят отбраната си, въпреки липсата на ясна информация за намеренията на противника.

Генерал Мантейфел редовно извършва обход на руските части, особено привечер и на зазоряване, когато опасността от вражеско нападение е най-голяма заради оскъдната естествена светлина. За бърза реакция той раздава на батареите сигнални ракети, с които да предупредят останалите части при поява на опасност.

Генералът заявява, че „с всички взети мерки можехме да се считаме осигурени срещу всякаква внезапна атака от неприятеля.“ Този израз е красноречив за излишното спокойствие и увереност в руската армия в тези дни, породени от привидната пасивност на османците. За увереността и на генерал Мантейфел говори и това, че на 9 декември в 23:30 той се оттегля за почивка,

⁷ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 11, с. 228.

неочаквайки, като самият той заявява в беседата, че именно тази нощ ще изиграе толкова важна роля. Въпреки това, само 15 минути по-късно, около 23:45 часа, той получава тревожна бележка от майор Кареев. В нея се съобщава за голямо струпване на турски войски на отсрещния бряг на река Вит, както и за шум и движения с фенери в тъмнината. Това съобщение променя цялостната оценка на ситуацията и принуждава ген. Мантейфел да предприеме бързи действия. Той незабавно изпраща съобщения до генерал Ганецки и дежурните командири на полковете и се отправя към предните линии, за да провери лично обстановката. Нощта е изключително тъмна, което затруднява наблюдението. Въпреки това, генерал Мантейфел и майор Кареев успяват да забележат движения с фенери и да чуят шум от брадви и тропот на колела. Те заключават, че турците вероятно строят мост вдясно от каменния мост и придвижват артилерия по шосето от Плевен. Тази информация е критична, тъй като сочи подготовка за възможна атака или пробив⁸.

Около 3:30 часа сутринта на 10 декември 1877 г., генерал Мантейфел получава бележка от генерал Невструев, началник на щаба на гренадирския корпус. В нея се съобщава, че княз Имеретински е изпратил телеграма, предупреждаваща за възможен излаз на турските войски през нощта. Тази информация е базирана на сведения, предадени от българин, който е успял да избяга от Плевен. Бележката потвърждава опасенията на генерал Мантейфел, изразени след наблюденията му през нощта, и подчертава необходимостта от повишена бдителност. Тя служи като официално предупреждение за предстоящата атака и подсилва важността на предприетите мерки за подготовка на руските войски. Този момент бележи критичен етап в развитието на събитията, тъй като информацията от генерал Невструев потвърждава, че турците планират решителни действия, което изисква незабавна реакция от страна на руското командване⁹. В дневника на трета батарея на втора гренадирска артилерийска бригада се потвърждава фактът за получената телеграма от княз Имеретински, но с думите, че подобни сведения са получавани и преди, което потвърждава и наличието на съмнения¹⁰.

⁸ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 5 – 6.

⁹ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 7.

¹⁰ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 5, с. 51.

Около 4:00 часа сутринта генерал Мантейфел получава допълнителна информация, която допълва картината за предстоящата турска атака. Той е уведомен, че генерал Скобелев е съобщил за оттеглянето на турските войски от височините при Къшин. Това оттегляне е интерпретирано като признак, че османските сили се подготвят за масирана атака или пробив в друг участък от фронта. Сведенията от генерал Скобелев, комбинирани с предупреждението на генерал Невструев и личните наблюдения на генерал Мантейфел, потвърждават сериозността на ситуацията. Тези данни подсилват необходимостта от бърза мобилизация на руските войски и подготовка за отбрана или контраатака¹¹. В дневника на 61-ви пехотен Владимирски полк, който е под командването на генерал Скобелев, се съдържат сведения, че през нощта 9 срещу 10 декември става известно, че османските войски напускат редутите откъм Ловешко шосе и се насочват именно към позициите на гренадирския корпус край бреговете на река Вит. Тази информация потвърждава думите на генерал Мантейфел¹². При позициите на първи и втори сектор също се наблюдава изтегляне на османски войски и заемане на техните укрепления от IX корпус и от румънски войски. Този факт потвърждава високата вероятност за скорошен опит за пробив на блокадата и значително ограничава местата където може да бъде извършен¹³.

След като получава предупрежденията от генерал Невструев и генерал Скобелев, генерал Мантейфел предприема действия за укрепване на руската отбрана. Той изпраща съобщение до генерал Свечин с молба да замени 4-фунтовите оръдия с по-мощните 9-фунтови и да предупреди Таврическият полк, който е в резерв, да бъде готов за поддръжка при първи признак на атака. Това съобщение отразява опита на Мантейфел да подобри огневата мощ на руските позиции и да се подготви за възможна масирана турска атака.

Генерал Мантейфел получава отговори в рамките на половин час. От генерал Невструев получава телеграма, изпратена от командира на 3-та гренадирска дивизия, генерал Данилов, написана още в 1:45 часа, че се наблюдава османско движение от

¹¹ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 7.

¹² Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 21.

¹³ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 303.

Плевен в посока на каменния мост. От генерал Свечин също е получен отговор с обещание, че лично ще бъде на позициите чак до сутринта.

Около 6:00 часа сутринта на 10 декември 1877 г., генерал Мантейфел се отправя към предните позиции, за да провери готовността на войските. Той е шокиран, когато открива, че въпреки многократните предупреждения и нареждания, 9-фунтовите оръдия все още не са разположени на предните позиции, а резервните части, включително Таврическият полк, не са в пълна бойна готовност. В биваците всичко изглежда спокойно, сякаш няма непосредствена заплаха. Това забавяне е пряко следствие от скептицизма и липсата на решителност на генерал Свечин, който, въпреки обещанията си, не е предприел необходимите действия. Генерал Мантейфел отбелязва, че дори когато генерал Свечин пристига на позицията, той продължава да изразява съмнение, като заявява: „Е, къде са турците? Изглежда, че днес нищо няма да стане.“ Този момент подчертава сериозния разрыв между планираните мерки и тяхното изпълнение.

В 6:30 часа сутринта генерал Мантейфел, все по-загрижен от липсата на подготовка на руските войски, отправя нова молба до генерал Свечин да изпрати 9-фунтовите оръдия на предните позиции. Въпреки спешността на ситуацията, заповедта за премислокация на 1-ва батарея от 2-ра гренадирска артилерийска бригада е получена едва към 10 – 11 часа, когато битката вече е в разгара си, и тя не взема участие в нея¹⁴. Този факт е потвърден в дневника на батареята¹⁵.

В тези ранни часове на 10 декември гъста мъгла покрива бойното поле, правейки наблюдението на вражеските движения почти невъзможно. Тя създава сериозни затруднения за руските войски, тъй като ограничава видимостта до минимум и затруднява координацията между частите. Генерал Мантейфел отбелязва, че на разстояние от сто крачки нищо не може да се различи, което прави практически невъзможно да се оцени разположението и намеренията на турските сили. Този природен феномен играе важна роля в началните етапи на битката, като създава атмосфера на напрежение и несигурност, която засилва необходимостта от бдителност и бърза реакция от страна на руското командване.

¹⁴ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 7-8.

¹⁵ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 3, с. 39.

За ролята на мъглата свидетелстват действията на Казанския драгунски полк. Генерал Мантейфел получава съобщение от командира на един от ескадроните на този полк, в което се твърди, че около каменния мост всичко е спокойно и няма признаци на вражеска активност. Това съобщение, изпратено с „достойно за учудване безгрижие“, е в пряко противоречие със сведенията до този момент както и с наблюденията на генерал Мантейфел от предишните часове, които сочат, че турците са предприели подготовка за атака в това направление. Впоследствие се оказва, че именно през каменния мост са преминали главните сили на турската армия, което прави съобщението на Казанския драгунски полк особено проблематично. Този епизод разкрива сериозни пропуски в разузнаването и комуникацията, които допринасят за объркване и забавяне на реакциите в критичния момент преди началото на битката.

7:30 часа сутринта мъглата започва да се разсейва, разкривайки пред руските войски тревожна картина. Турските сили, които дотогава са скрити, се появяват на 600 – 800 крачки от центъра на 3-та гренадирска дивизия. Въпреки че мъглата е спомага за незабележимото придвижване на турците, нейното разсейване разкрива масите на вражеските войски, които вече са близо до руските позиции. Генерал Мантейфел отбелязва, че 3-та гренадирска дивизия не подава сигнал за тревога навреме, което довежда до забавяне в реакцията на руските войски. Това закъснение, комбинирано с липсата на подготвени резерви и артилерийска поддръжка, поставя дивизията в трудно положение. Въпреки това руските войски започват да организират отбрана. Генерал Мантейфел и генерал Свечин нареждат изстрелване на сигнални ракети, за да предупредят останалите части, и започва да изпраща подкрепления към застрашените участъци.

Турците успяват да пробият защитата на 2-ра батарея на дивизията и да завладеят оръдията, преди руските войски да успеят да организират ефективна контраатака. Генерал Мантейфел описва, че в този момент настроението в 3-та гренадирска дивизия е такова, сякаш командирите не очакват сериозна атака от страна на турците. Това се вижда и от факта, че част от артилерийските коне на 2-ра батарея са отведени за водопой, което допълнително затруднява бързата реакция. Освен това, с началото на разсейването на мъглата и появата на турските сили в близост, дивизията не реагира, което първоначално заблуждава наблюдаващия от дистанция генерал Мантейфел, че това са руски маневриращи части.

Бойните действия започват в 7:30 часа, като въпреки изнедадата руската армия бързо взема превес. Генерал Мантейфел бързо изпраща подкрепления към проблемните участъци, включително Таврическият полк и 26-та стрелкова рота на Киевския полк, за да спре турското настъпление. Тези подкрепления успяват да стабилизират положението и да спрат напредването на турците в този участък и да върнат изгубените оръдия. Генерал Мантейфел преценява, че това подкрепление е предостатъчно, и моли генерал Свечин да се отправи с част от свободните войски към центъра на 8-а гренадирска дивизия, за да я подсили.

Към обяд руските войски започват общо настъпление, като използват предимството си в артилерията и пехотата. Турците, изтощени и подложени на силен огън, започват да отстъпват, превръщайки се в неорганизирано бягство. Руските части преминават река Вит и завладяват ключови позиции в тила на турската армия, пленявайки хиляди войници и оръдия.

В един момент от битката, когато руските войски са в разгара на победоносното си настъпление, внезапно е подаден сигнал за „отбой“. Според генерал Мантейфел, този сигнал е възприет като заповед от всички тръбачи, и войските незабавно спират настъплението си, прекратявайки огъня, само той дава заповед сигналът да бъде игнориран. Мантейфел отбелязва, че това доказва отличната дисциплинираност на руската войска, но това качество явно е проявено в крайно неподходящ момент¹⁶. За това събитие свидетелства и дневника на първа батарея на втора гренадирска артилерийска бригада¹⁷.

Битката приключва напълно в 15:00 часа с пълна победа за руските войски. Турските загуби са огромни, а армията на Осман паша е принудена да капитулира. Този успех маркира края на Обсадата на Плевен и отваря пътя за руското настъпление в българските земи. Триумф, постигнат въпреки множеството разногласия, предизвикани заради скептицизма в навечерието на сраженията, че такива изобщо ще има, но и благодарение на разбирателството в кулминационния момент, когато генерал Свечин, който до този момент подхожда с недоверие към мнението на генерал Мантейфел, му се доверява и тръгва с определените от него резерви към посочения участък.

¹⁶ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 1, с. 8 - 12.

¹⁷ Из Сборник материалов по Русско-турецкой войне 1877–78 гг. на Балканском полуострове. Выпуск 89. Журналы, дневники и очерки военных действий частей гренадерского корпуса. Санкт-Петербург: Издание Военно-исторической комиссии главного штаба, 1909, док. 3, с. 39.

DISAGREEMENTS IN THE RUSSIAN COMMAND BEFORE THE FINAL BATTLE FOR PLEVEN, BASED ON GENERAL MANTEUFFEL'S ACCOUNTS

Kalin Konstantinov

Saint Petersburg State University

Abstract: The article examines the disagreements within the Russian command prior to the final battle for Plevna in 1877, based on the memoirs of General Nikolay Manteuffel. After three unsuccessful assaults, the Russian army laid siege to the city, but internal conflicts among the commanders, particularly between Generals Manteuffel and Svechin, hindered the preparation for defense. Manteuffel criticized the lack of swift response and Svechin's skepticism, which caused delays in the deployment of artillery and reserves. Nevertheless, the Russian forces managed to repel the Turkish attack on December 10, thanks to Manteuffel's quick actions and the reinforcement she organized. The battle ended in a Russian victory but revealed significant issues in coordination and trust among the commanders. This success paved the way for Bulgaria's liberation but underscored the importance of unity within the command structure.

Keywords: Russo-turkish war 1877 – 78; Siege of Plevna; General Manteuffel; General Svechin; Osman Pasha; Military Disagreements

Калин Константинов

Санкт-Петербургски държавен университет

Author ID (РИИЦ): 1140451

E-mail: kalin_konstantinov@abv.bg